

(A-4)

SEAT No. _____

No. of Printed Pages : 3

SARDAR PATEL UNIVERSITY
F.Y.B.A. (External) Examination
Sanskrit - Paper-I (SN: 101)
Thursday, 03rd May 2018
Time : 10.00 a.m. to 01.00 p.m.

मालविकाग्निमित्रम् : कालिदास
रघुवंशम् (सर्ग-२) : कालिदास

कुलगुणः १००

प्रश्न १ (अ) नीचेना मांथी गमे ते त्रण श्लोकानो गुजरातीमां अनुवाए करो.

(१२)

(१) एकैश्वर्ये स्थितोऽपि प्रणतबहुफलो यः स्वयं कृतिवासाः
कान्तासंमिश्रदेहोऽप्यविषयमनसां यः परस्ताद्यतीनाम् ।
अष्टाभिर्यस्य कृत्स्नं जगदपि तनुभिर्बिभ्रतो नाभिमानः
सन्मार्गालोकनाय व्यपनयतु स वस्तामसीं वृत्तिमीशः ॥

(२) जनमिममनुरक्तं विद्धि नाथेति गेये
वचनमभिनयन्त्या स्वाङ्गनिर्देशपूर्वम् ।
प्रणयगतिमदृष्ट्वा धारिणीसंनिकर्षा -
दहमिव सुकुमारप्रार्थनाव्याजमुक्तः ॥

(३) नवकिसलयरागेणाग्रपादेन बाला
स्फुरितनखरुचा द्वौ हन्तुमर्हत्यनेन ।
अकुसुमितमशोकं दोहदापेक्षया वा
प्रणमितशिरसं वा कान्तमाद्रांपराधम् ॥

(४) पथि नयनयोः स्थित्वा स्वप्ने तिरोभवति क्षणा -
त्सरति सहसा बाह्योर्मध्यं गतापि सखी तव ।
मनसिजरूजा क्लिष्टस्येवं समागममायया
कथमिव सखे विश्रब्धं स्यादिमां प्रति मे मन ॥

(५) विरचितपदं वीरप्रीत्या सुरोपम सूरिभि -
श्चरितमुभयोर्मध्येकृत्य स्थितं क्रथकैशिकान् ।
तव हतवतो दण्डानीकैर्विदग्धपतेः श्रियं
परिघगुरुभिर्दोर्भिः शौरैः प्रसह्य च रुक्मिणीम् ॥

(P.T.O.)

प्रश्न.१ (ब) नीचेना मांथी गमे ते त्रए ससंढर्ष समञ्जवो.

(०८)

- (१) महत्खलु पुरुषाकारमिदं ज्योतिः ।
- (२) अहो दुरासदो राजमहिमा ।
- (३) द्वारपिधानमिव धृतेर्मन्ये तस्यास्तिरस्करणम् ।
- (४) निसर्गनिपुणाः स्त्रियः ।
- (५) सर्वोऽपि नववरो लज्जातुरो भवति ।

प्रश्न.२ 'मालविकाग्निमित्रम्' ना आधारे कालिदासनु नाट्यकार तरीके मूल्यांकन करो.

(१४)

अथवा

प्रश्न.२ 'मालविकाग्निमित्रम्' मां कालिदासये वर्षवेली प्रएयलावना सविस्तृत वर्षवो.

(१४)

प्रश्न.३ नीचेना मांथी कोईपए बे विशे टूंकनोंध लभो.

(१४)

- (१) अग्निमित्रनुं पात्रालेभन करो.
- (२) सर्पेण्डंश प्रसंग अने तेनुं नाटकमां महत्व यर्यो.
- (३) 'मालविकाग्निमित्रम्' शीर्षक सविस्तृत समञ्जवो.
- (४) त्रीज्ज अंकनुं रसदर्शन करो.

प्रश्न.४ (अ) नीचेना मांथी गमे ते त्रए श्लोकनो गुजरातीमां अनुवाद करो.

(१२)

- (१) निवर्त्य राजा दयितां दयालुस्तां सौरभेयीं सुरभिर्यशोभिः ।
पयोधरीभूतचतुःसमुद्रां जुगोप गोरूपधरामिवोर्वीम् ॥
- (२) संचारपूतानि दिगन्तराणि कृत्वा दिनान्ते निलयाय गन्तुम् ।
प्रचक्रमे पल्लवरागताम्ना प्रभा पतङ्गस्य मुनेश्च धेनुः ॥
- (३) ततो मृगेन्द्रस्य मृगेन्द्रगामी वधाय वध्यस्य शरं शरण्यः ।
जाताभिषङ्गो नृपतिर्निषङ्गादुद्धर्तुमैच्छत्प्रसभोद्धतारिः ॥
- (४) संतानकामाय तथेति कामं राज्ञे प्रतिश्रुत्य पयस्विनी सा ।
दुग्ध्या पयः पत्रपुटे मदीयं पुत्रोपभुङ्क्वेति तमादिदेश ॥
- (५) प्रदक्षिणीकृत्य हुतं हुताशमनन्तरं भर्तुररुन्धतीं च ।
धेनुं सवत्सां च नृपः प्रतस्थे सन्मङ्गलोदग्रतरप्रभावः ॥

P.T.O.

શ્ર. ૪ (બ) નીચેના માંથી ગમે તે ત્રણ સસંદર્ભ સમજાવો.

(૦૯)

- (૧) ન ચાન્યતસ્તસ્ય શરીરરક્ષા સ્વવીર્યગુણા હિ મનોઃ પ્રસૂતિઃ ।
- (૨) સા તેન સતાં મતેન શ્રદ્ધેવ સાક્ષાદ્ધિનોપપન્ના ।
- (૩) કુમ્ભોદરં નામ નિકુમ્ભમિત્રમ્ ।
- (૪) પ્રજાઃ પ્રજાનાથ પિતેવ પાસિ ।
- (૫) યશઃશરીરે ભવ મે દયાલુઃ ।

શ્ર. ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો.

(૧૬)

- (૧) કાલિદાસના કવન વિશે નોંધ લખો.
- (૨) રાજા દિલીપનું પાત્રાલેખન કરો.
- (૩) 'રઘુવંશમ્' સર્ગ-૨ માં કાલિદાસે પ્રયોજેલી ઉપમાઓ સોદાહરણ વર્ણવો.
- (૪) દિલીપની ગૌસેવા તથા રાજા દિલીપ-નંદિની સંવાદના પ્રસંગ વિશે નોંધ લખો.

શ્ર. ૬ મહાકાવ્યના લક્ષણો જણાવી, 'રઘુવંશમ્' નું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

(૧૪)

અથવા

શ્ર. ૬ મહાકવિ કાલિદાસના જીવન અને સમય વિશે સવિસ્તૃત નોંધ લખો.

(૧૪)

